

beleidskaders en duurzaamheidsdoelen voor de bedrijfsvoering

Bestuursstaf, Vastgoed en Huisvestingsbeleid

Jochem van der Stok

Hans Wichers Schreur

beleidskaders en duurzaamheidsdoelen voor de bedrijfsvoering

Auteurs

Jochem van der Stok
Hans Wichers Schreur

afdeling

Bestuursstaf, Vastgoed en Huisvestingsbeleid

datum

6 maart 2024

projecttype

beleidsvoorstel

vastgesteld door het College van Bestuur d.d. 15 maart 2022

aangevuld in CBO d.d. 24 maart 2022

aangescherpt door BVO op 6 juli 2023

opnieuw vastgesteld door het College van Bestuur d.d.

opnieuw vastgesteld door CBO d.d.

versie

1.9

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering in het Instellingsplan 2021-2026	4
Implementatie van de duurzaamheidsdoelen in de organisatie	5
Duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering en de SDG's	5
Rapportage over de voortgang, jaarlijkse actualisatie, communicatie	6
1. Vastgoed en huisvesting	7
1.1 De campussen Paris Proof	7
1.2 De campussen fossielvrij	8
1.3 Optimale duurzame energieopwekking op de campus	9
1.4 De campussen zijn circulair, natuurinclusief en klimaatbestendig	10
2. ICT	12
2.1 Minimaal 25% reductie ecologische voetafdruk in 2026	12
3. Voedsel	14
3.1 De HvA biedt voedsel aan dat past bij de kennis van planetaire grenzen	14
3.2 De HvA biedt voedsel aan dat verantwoord is geproduceerd	16
4. Grondstoffen	20
4.1 Het grondstoffengebruik van de HvA past bij de kennis van planetaire grenzen	20
5. Mobiliteit	22
5.1 Minimaal 25% reductie ecologische voetafdruk van alle reizen in 2026	22
6. (Financiële) dienstverlening	25
6.1 HvA wil in 2026 stappen hebben gezet in de verduurzaming van haar (financiële) dienstverlening	25

Inleiding

Het Planbureau voor de Leefomgeving introduceert het nieuwsbericht over het laatste rapport van het IPCC als volgt: *Het doel van het klimaatakkoord van Parijs - het streven om de opwarming van de aarde beperkt te houden tot 1,5 graden - raakt buiten zicht, tenzij landen gezamenlijk meer ambitie tonen en onmiddellijk in actie komen. Dat stellen de vijf Nederlandse klimaatexperts die aan het vandaag verschenen IPCC rapport hebben bijgedragen. Een dergelijke versnelling en versterking van beleidsmaatregelen is nog mogelijk - maar vereist een verregaande transformatie van de systemen die ten grondslag liggen aan onze economie, zoals energie, industrie, transport en landbouw. De komende jaren zijn daarbij doorslaggevend.*¹

Het is slechts een van de vele voorbeelden waaruit de urgentie van verduurzaming blijkt. Het Instellingsplan 2021-2026 van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) heeft als titel *Hogeschool in 3D*. De 3 D's staan voor de meest urgente uitdagingen. Naast Digitalisering en Diversiteit en Inclusie is dat Duurzaamheid. De HvA wil studenten in hun opleiding duurzaamheidsbewustzijn meegeven. Als organisatie wil de HvA het goede voorbeeld geven. Daarom hebben de ambities en doelstellingen voor duurzaamheid enerzijds betrekking op onderwijs en onderzoek en anderzijds op de bedrijfsvoering van de HvA. In dit document worden de duurzaamheidsdoelen voor de bedrijfsvoering uitgewerkt.

Duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering in het Instellingsplan 2021-2026

Uit het Instellingsplan 2021-2026:

De HvA heeft een eerlijke ecologische voetafdruk en is op het gebied van duurzaamheid een voorbeeld voor studenten, medewerkers en andere belanghebbenden. De HvA investeert in maatregelen voor duurzaam vervoer om in 2026 25% reductie van de ecologische voetafdruk van alle reizen te realiseren. Dat betreft bijvoorbeeld het woon-werkverkeer en werk-werkverkeer, waaronder vliegen en goederentransport.

De gebouwportefeuille van de HvA is in 2040 Paris Proof en all-electric, afhankelijk van de landelijke energietransitie (-opwekking), die waarschijnlijk pas in 2050 klimaatneutraal (CO₂-neutraal) zal zijn. De HvA stelt zich als doel om de campussen eerder dan 2040 aardgasvrij te maken en te onderzoeken wat de optimale duurzame energieopwekking is op de HvA-campussen. De HvA werkt toe naar een plan voor duurzaam grondstoffengebruik, waarbij geen afval wordt geproduceerd en waarbij alle afgedankte producten en materialen worden hergebruikt, passend bij een circulaire economie. In 2050 zijn alle HvA-campussen circulair, natuurinclusief en klimaatbestendig. In de komende periode wordt 25% reductie

---

¹ <https://www.pbl.nl/nieuws/2022/onmiddellijke-versnelling-mondiale-klimaatactie-nodig-om-doel-1.5-graden-nog-te-kunnen-halen>

van de ecologische voetafdruk van ICT-gebruik en middelen gerealiseerd. in de HvA-kantines en de catering introduceren we een (voedsel)aanbod dat past bij onze kennis over planetaire grenzen. Dit betekent het gaandeweg vervangen van dierlijke door plantaardige eiwitten en het voorkomen van voedselverspilling. Bovendien stelt de HvA zich als doel om voor een verantwoord geproduceerd aanbod te zorgen, waarbij ongewenste effecten als ontbossing, overbevissing, uitbuiting zoveel mogelijk worden uitgesloten.

Implementatie van de duurzaamheidsdoelen in de organisatie

Het Centraal Bestuurlijk Overleg heeft een dashboard duurzaamheid vastgesteld met duurzame doelen voor onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. De doelen voor onderwijs zijn reeds geïmplementeerd in de jaarplannen van de faculteiten. De beleidskaders en duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering zijn in 2022 vastgelegd als startdocument voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering. Hierbij moet worden vermeld dat veel ontwikkelingen al zijn ingezet en een plek hebben in de jaarplancycclus van de gecombineerde diensten. Onderwerpen waarvoor dit niet het geval is, worden de komende periode in gang gezet.

De verschillende onderdelen van de HvA – faculteiten, diensten en staven – formuleren de eigen duurzaamheidsdoelstellingen. Hierbij dient het door het CBO vastgestelde dashboard duurzaamheid als leidraad en spiegel. De eenheden rapporteren periodiek over de vorderingen m.b.t. duurzaamheid aan het CvB. Voor de hand ligt om gebruik te maken van de periodieke (bestuurlijke) overleggen (PBO's en PO's) tussen de eenheden en het College van Bestuur. Anderzijds vraagt het werken aan duurzaamheidsdoelen om kwalitatieve verslaglegging en kennisdeling. Daar zijn veel manieren voor te bedenken, waarbij als het gaat om het activeren en motiveren van studenten en medewerkers zeker een beroep kan worden gedaan op de kennis en expertise van GO HvA.

Bij de implementatie worden nadrukkelijk de studenten, lectoren, experts en onderzoekers van de HvA betrokken om de inhoud aan te scherpen en de verandering te bespoedigen. Daarmee benutten we het voordeel van een kennisinstelling, en tegelijkertijd bevorderen we een rijke leeromgeving. Het halen van de duurzaamheidsdoelstellingen vraagt ook om ander gedrag en kan leiden tot ongemak in de HvA-gemeenschap. Dat vraagt om een goede communicatie en een open debat over de veranderingen.

De HvA deelt haar bedrijfsvoering grotendeels met de UvA, in de vorm van gecombineerde diensten. De duurzaamheidsdoelen voor de bedrijfsvoering van de twee onderwijsinstellingen zijn daarom grotendeels gelijk. Er zijn wel verschillen in tempo en uitwerking in de organisatie.

Duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering en de SDG's

Voor elk bedrijfsvoeringsonderdeel is aangegeven aan welke van de 17 sustainable development goals (SDG's) de beleidskaders en duurzaamheidsdoelen bijdragen. Het streven is om dit ook per project inzichtelijk te maken.

Rapportage over de voortgang, jaarlijkse actualisatie, communicatie

Begin 2024 zal in samenspraak met de experts per thema worden gekeken naar een passende rapportage over de voortgang van het realiseren van de duurzaamheidsdoelen. Uitgangspunt is dat er niet dubbelop wordt gerapporteerd. Een optie is om een gecomprimeerde rapportage te combineren met een (meer kwalitatieve, verklarende) toelichting per bedrijfsvoeringsonderdeel. De beleidskaders en duurzaamheidsdoelen worden opgenomen in de agenda van het BVO.

De beleidskaders en duurzaamheidsdoelen bedrijfsvoering worden jaarlijks besproken met de verschillende gremia binnen de HvA voor verdere aanscherping en implementatie. Op basis hiervan wordt het document geactualiseerd. Daar waar mogelijk worden kansen voor een versnelde invoering benut.

Een specifiek aandachtspunt is de communicatie. Voor alle bedrijfsvoeringsonderdelen geldt dat het stimulerend kan werken om zichtbaar te maken wat de HvA doet en wat het oplevert. Communicatie (Duurzaamheid) zal in samenwerking met de betreffende experts bepalen wat de beste manier van communiceren is.

1. Vastgoed en huisvesting

1.1 De campussen Paris Proof

Waarom deze doelstelling?

Iedereen moet aan de slag om de Parijsdoelstellingen te halen. De Dutch Green Building Council heeft berekend wat er moet gebeuren met de Nederlandse gebouwenvoorraad om Paris Proof te worden, dit biedt praktische handvatten voor deze uitdaging.

Wanneer is het een succes?

- De HvA moet het energieverbruik omlaag brengen naar maximaal 70kWh/m² bvo op portefeuilleniveau. Het verbruik in 2021 van de gebouwde omgeving van de HvA (gas plus elektriciteit) was 128 kWh/m² bvo. Paris Proof worden vraagt dus een daling van minimaal 45%.
- Alle lopende en nieuwe projecten voldoen aan Nieuwbouw ENG (energieneutraal gebouw), Renovaties BENG (bijna ENG). Dit geldt ook voor monumenten waarvoor deze eisen wettelijk niet gelden.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Met de goedgekeurde investeringsaanvraag energietransitie en CO₂-reductie is financiering geregeld voor duurzaamheidsmaatregelen in de periode 2021-2050. Met de voorgestelde maatregelen wordt een daling beoogd naar ongeveer 62 kWh/m² bvo. 2050 betreft de doelstelling in het Klimaatakkoord, de HvA streeft naar Paris Proof in 2040.
- Er wordt maximaal gebruik gemaakt van de natuurlijke vervangings- en onderhoudsmomenten en waar kansen of quickwins zich voordoen worden maatregelen uitgevoerd om de verduurzaming te versnellen.
- De monitoring op verduurzaming van de gebouwde omgeving wordt verbeterd (en deels opgestart), ook op projectniveau en in onderhoudscontracten.
- Er komt ruim aandacht voor de bijdrage die gebruikers kunnen leveren aan de verduurzaming van de campussen.
- De HvA streeft naar een zo duurzaam mogelijke:

- manier van uitvoeren van bouw- en renovatieprojecten
- inzet en het gebruik van (bouw)materiaal

Dit is vertaald naar concrete doelen in het standaard technisch programma van eisen.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Middels voortgangsrapportages (bouw)projecten, jaaroverzichten energie en het DMJOP.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Paris Proof heeft betrekking op het energiegebruik van de gebouwen inclusief alle apparatuur die erin staat. Dit betekent dat studenten en medewerkers mee kunnen en moeten helpen bij het behalen van de doelstelling.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services:
  - Uitvoer van het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) met daarin de verduurzamingsmaatregelen voor de gebouwde omgeving.
  - Monitoren van de voortgang.
- FP&C: actief meedenken over inkorten afschrijvingstermijnen.
- Vastgoed & Huisvestingsbeleid: planvorming en (regelen van de) financiering, met extra aandacht voor nieuwbouw en renovatie.

1.2 De campussen fossielvrij

Waarom deze doelstelling?

Verbranding van fossiele brandstoffen veroorzaakt CO₂-uitstoot. Bij de HvA betreft dit voornamelijk gas. Daarom wordt het gasgebruik voor warm water en ruimteverwarming uitgefaseerd.

Wanneer is het een succes?

Als alle campussen (ruim) voor 2040 aardgasvrij zijn. In het goedgekeurde duurzaam meerjarenonderhoudsplan is voorzien in een extra investering in de komende jaren waardoor dit doel wordt bereikt. De uitvoering van dit DMJOP is gestart..

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

Met de investeringsaanvraag energietransitie en CO₂-reductie is financiering geregeld voor duurzaamheidsmaatregelen in de periode 2021-2050. Met de voorgestelde maatregelen wordt een transitie naar 'all-electric' beoogd. In de basis komt het neer op het beperken van de energievraag, het

gebruiken van lage temperatuur verwarming en hoge temperatuur koeling, nu doen wat nu kan en waar mogelijk gebruik maken van gebiedsgebonden oplossingen.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Middels voortgangsrapportages (bouw)projecten, jaaroverzichten energie en het DMJOP.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

De investeringen leiden tot een lichte verhoging van de prijs per vierkante meter voor faculteiten.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services:
  - Uitvoer van het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) met daarin de verduurzamingsmaatregelen voor de gebouwde omgeving.
  - Monitoren van de voortgang.
- Vastgoed & Huisvestingsbeleid: in de rol van eigenaar en opdrachtgever voor planvorming en (regelen van de) financiering, met extra aandacht voor nieuwbouw en renovatie.
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als 'huurder'/gebruiker.

1.3 Optimale duurzame energieopwekking op de campus

Waarom deze doelstelling?

In de energietransitie neemt het elektraverbruik toe door de uitfasering van fossiele brandstoffen zoals gas, diesel en benzine. Het is een grote maatschappelijke uitdaging om in de duurzame opwekking hiervan te voorzien.

Wanneer is het een succes?

In 2026 wordt 7% van het eigen elektriciteitsgebruik duurzaam opgewekt op de campussen².

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Het verlaten van de Leeuwenburg en de ingebruikname van het Jakoba Mulderhuis betekent een daling van het gebruik, waardoor het percentage zelf duurzaam opgewekt stijgt, wat nog

---

² De huidige opwek is circa 2% van het totaal verbruik.

wordt versterkt door een eigen opwekking op het Jakoba Mulderhuis.

- Het potentieel op het dak van het Wibauthuis wordt benut.
- De (financiële) haalbaarheid van gevelpanelen en creatieve inpassingen wordt onderzocht.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Middels voortgangsrapportages (bouw)projecten, jaaroverzichten energie en het DMJOP.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Geen ingrijpende consequenties.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services:
  - Planvorming en uitvoer opwekking bestaande bouw middels het DMJOP.
  - Monitoren van de voortgang.
- Vastgoed & Huisvestingsbeleid: (regelen van de) financiering, met extra aandacht voor nieuwbouw en renovatie.

1.4 De campussen zijn circulair, natuurinclusief³ en klimaatbestendig

Waarom deze doelstelling?

Doelstelling één, twee en drie zijn gericht op directe emissies die samenhangen met het gebruik van het vastgoed. Bedrijfsvoering heeft echter ook forse duurzaamheidseffecten in de keten en de omgeving.

Circa 8 procent van alle Nederlandse CO₂-uitstoot hangt bijvoorbeeld samen met energie die nodig is voor de realisatie en instandhouding van gebouwen. Vastgoed, of de realisatie daarvan, heeft daarnaast grote impact op de verschillende categorieën die zijn samen te vatten in een ecologische voetafdruk.

Wanneer is het een succes?

In 2050 is het vastgoed van de HvA circulair, dus grondstoffenneutraal. Voor bouw wordt dan alleen nog gebruik gemaakt van hergebruikte, gerecyclede of hernieuwbare primaire grondstoffen. In 2026 is

---

³ Meer informatie: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/groen/flora-fauna/natuurinclusief/>

er een pad uitgestippeld om dit doel te bereiken met duidelijke tussendoelstellingen ten aanzien van bijvoorbeeld het primair grondstoffengebruik, de milieuprestatie van gebouwen, natuurinclusieve maatregelen en klimaatadaptatie. Onderzocht wordt of het mogelijk is om de milieuoetafdruk van de gebouwen in 2026 met 25% te reduceren ten opzichte van 2020.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

Bovenstaande doelstellingen worden verankerd in beleidstukken zoals programma's van eisen en het (langetermijn)huisvestingsplan en in duurzaamheidsactieplannen van Facility Services. Bij de nieuwbouw op de gezondheidscampus worden heldere en scherpe eisen gesteld om de doelen te bereiken. Onderzocht wordt of ten opzichte van het DMJOP de verduurzaming kan worden versneld door eerder dan op het natuurlijke moment te investeren.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Middels voortgangsrapportages (bouw)projecten, jaaroverzichten energie en het DMJOP.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Intensivering ruimtegebruik, terughoudendheid bij het maken van aanpassingen en beperkingen in de keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld materiaalgebruik in bouwprojecten.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services:
  - Optimalisatie van gebouwen in beheerfase.
  - Monitoren van de voortgang.
- Vastgoed & Huisvestingsbeleid: (regelen van de) financiering, met extra aandacht voor nieuwbouw en renovatie.
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als opdrachtgever.

2. ICT

2.1 Minimaal 25% reductie ecologische voetafdruk in 2026

Waarom deze doelstelling?

De hogeschool is een grootgebruiker van ICT-apparatuur en softwarediensten. Dit heeft zowel in de productie als in de gebruiksfase een stevige duurzaamheidsimpact. De gerelateerde uitstoot aan het gebruik van ICT-apparatuur bedraagt ruim 600 ton CO₂-equivalent, vergelijkbaar met de uitstoot gerelateerd aan voedselconsumptie.

Wanneer is het een succes?

Als de ecologische voetafdruk verder inzichtelijk is gemaakt en er minimaal 25% reductie is gerealiseerd op de apparatuur in 2026.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Energiebesparing door migratie naar de cloud⁴.
- ICT-apparatuur wordt langer gebruikt (het streven is minimaal 6-12 maanden extra).
- ICT-apparatuur wordt duurzamer ingekocht, waarbij 25% reductie in ecologische voetafdruk een vereiste is (bijvoorbeeld door het aankopen van Fairphones en refurbished apparatuur).
  - Elke aanbesteding/contract(verlenging) bevat verplicht een duurzaamheidsparagraaf waarin helder wordt tegen welke meerkosten de doelstelling van 25% reductie behaald gaat worden en hoe dit wordt gemeten.
- Op basis van een analyse van het data(verkeer) wordt een plan gemaakt om de groei van het dataverkeer af te remmen. Bijvoorbeeld om meer met links naar documenten in de cloud te werken en minder met bijlagen.
- 100% van de e-waste inzamelen en verantwoord afvoeren in 2026. Tot dusver gaat dit goed voor

---

⁴ Data in de cloud is ongeveer 10x energiezuiniger dan een eigen datacenter, omdat door schaalgrootte meer efficiëntie mogelijk is. Veiligheid en privacy dienen uiteraard te worden gewaarborgd.

laptops, maar mobiele telefoons worden vaak niet ingeleverd. Hiervoor worden maatregelen bedacht.

- In kaart brengen van de milieu-impact van ICT en de ecologische voetafdruk reductiestrategie opstellen.
- Project minimalisering energiegebruik in gang zetten en uitvoeren⁵.
- Afgeschreven apparatuur wordt zo veel mogelijk binnen de HvA opnieuw ingezet.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Van de hardware is bekend welke aantallen er in gebruik zijn.

Op dit moment is er nog geen goed inzicht in de cloud.

ICTS maakt jaarlijks op basis van de beschikbare gegevens een zo goed mogelijke inschatting van de ecologische impact door ICT.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Apparatuur zal waar mogelijk langer gebruikt moeten worden, en waar mogelijk minder data geproduceerd, bewaard of geprocest.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- ICTS voor het behalen van de doelstelling van 25% reductie in 2026.
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als opdrachtgever.

---

⁵ Hierbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van diverse lectoraten bijvoorbeeld bij FDMCI.

3. Voedsel

3.1 De HvA biedt voedsel aan dat past bij de kennis van planetaire grenzen

Waarom deze doelstelling?

Voedselproductie is een van de belangrijkste veroorzakers van CO₂-uitstoot en is goed voor 35 procent van de milieu-impact van de levensstijl van een gemiddelde Nederlander. Daarmee is de impact van deze sector groter dan die van wonen, reizen en de aangeschafte producten⁶. De milieu-impact van voedsel hangt vooral samen met de consumptie van dierlijke eiwitten: vlees en zuivel. Binnen deze categorie hebben rundvlees en het vlees van andere herkauwers veruit de grootste impact. Het vervangen van dierlijke door plantaardige eiwitten, de eiwittransitie, is dan ook zeer effectief bij het verminderen van de milieu-impact van voedsel, maar ook het vervangen van rundvlees door ander vlees kan de impact sterk verminderen⁷. Naast de eiwittransitie is het belangrijk om in te zetten op reductie van voedselverspilling en het verbreden van het aanbod van duurzaam geproduceerd voedsel.

Goede voeding is van belang voor de vitaliteit van onze studenten, medewerkers en bezoekers. Gezond consumeren (en aanbieden) is zeer relevant vanuit de preventie enerzijds (ziekteverzuim en inzetbaarheid), maar ook om studenten en medewerkers optimaal te laten presteren, goed geconcentreerd te laten zijn, energie te geven. Het bevordert de (studie)prestaties.

Wanneer is het een succes?

- 50 procent van de door studenten en medewerkers gekozen producten in kantine/restaurant zijn verantwoord en gezond in 2026
- 50 procent reductie CO₂-uitstoot door banqueting in 2023 ten opzichte van 2018⁸.

---

⁶ CE Delft, Top 10 milieubelasting van de gemiddelde consument. Versie februari 2018 p8. <https://www.ce.nl/>

⁷ Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. The Lancet, Vol 393 February 2, 2019 p.471.

⁸ University of Cambridge heeft een 33% reductie per kg verkocht voedsel gerealiseerd in https://www.environment.admin.cam.ac.uk/files/uoc_sustainable_food_journey_report.pdf

- 25 procent reductie CO₂-uitstoot van het in de kantine verkochte voedsel in 2026⁹.
- Voedselverspilling in kantines en banqueting en overige horecafaciliteiten is met 25 % verminderd in 2026.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Het programma Food Governance 2.0 wordt uitgevoerd, waaronder de volgende projecten vallen:
  - Project methode meten CO₂-uitstoot voedselstromen
  - Project data-ontwikkeling (dashboards o.a. voor eiwittransitie, etc. ten behoeve van inzicht in progressie voor sturing op doelstellingen)
  - Project communicatie FS 'be good and tell it'
  - Project Eiwittransitie (onderzoek lectoraat, pilots)
  - Project Gezond (assortimentsscan, inzetbaarheid Nutri-score)
  - Project Korte Keten (4-jarig onderzoek inzetbaarheid korte ketens in catering)
  - Project Logistiek (onderzoek naar duurzame stadslogistiek voor voedselstromen)
  - Project lokaal aanbod (gericht op verhogen aandeel lokale ondernemers)
  - Project verhogen conversie (gericht op hogere conversie van het gebruik van dienstverlening catering – sturen op tevredenheid)
  - Project Single Use Plastics (onderzoek, pilots ter voorbereiding van de SUP-wet)
  - Project Voedselverspilling (meten en gedragsonderzoek voedselverspilling in banqueting)
  - Project Sustainable Food Systems (samenwerking aan voedselsysteem met O&O)
- Specifieke beoogde maatregelen en resultaten van Food Governance 2.0 zijn:
  - Het aandeel van vlees en zuivel¹⁰ in de geserveerde lunches via de banqueting wordt dusdanig gewijzigd en gereduceerd dat de 50% CO₂-uitstoot-reductie wordt bereikt.
  - In 2026 is 50% van de geconsumeerde (ofwel verkochte), samengestelde producten in banqueting, horeca en retail-outlets van de HvA vegetarisch of veganistisch

---

⁹ University of Cambridge heeft een 33% reductie per kg verkocht voedsel gerealiseerd in https://www.environment.admin.cam.ac.uk/files/uoc_sustainable_food_journey_report.pdf, hiervoor zijn wijzigingen in het aanbod mogelijk, bijvoorbeeld het vervangen van rund door kip. Hiernaar wordt gestreefd, maar mogelijk staan contracten met de cateraar wijzigingen in het aanbod mogelijk in de weg.

¹⁰ Vlees van andere dieren (kip, varken) reduceert uitstoot met 85% evenals het landgebruik https://www.environment.admin.cam.ac.uk/files/uoc_sustainable_food_journey_report.pdf

- Onderhandeling met de cateraar over het minimaliseren van het vlees van herkauwers uit het assortiment en het verminderen van de verkoop van alle dierlijke eiwitten.
- Onderzoek naar het huidige aanbod en de milieu-impact van voedsel in zowel banqueting als kantines, vaststellen van meetinstrumenten, het uitwerken van verdere potentiële maatregelen en implementatie.
- Student(onderzoek)en inzetten voor voedsel gerelateerde vragen.
- Onderzoek naar gedrag van consument en mogelijkheden voor beïnvloeding
- Nudgen om de consumptie van gezonde en plantaardig voedsel te stimuleren.
- In 2026 voldoet 50% van het geconsumeerde (ofwel verkochte) volume in banqueting, horeca en retail-outlets van de HvA aan de meest recente richtlijnen van de gezondheidsraad, vertaald in de Schijf van Vijf.
- Campagnes en het organiseren van een dialoog tussen de primaire sector, aanbieders en verkopers, onderwijs en onderzoek, organisatie van HvA en de finale consument.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Rapportage FS over catering en banqueting

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Voor studenten en medewerkers verandert het aanbod van catering en banqueting. Zij worden verleid tot een gezondere keuze.

Voor de transitie(gedragsverandering) zal een beroep worden gedaan op de expertise van gedragswetenschappers.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als opdrachtgever en het stimuleren van duurzamer gedrag in consumptie van studenten en medewerkers.
- De student en medewerker voor de eigen keuze van voedsel en dranken.

3.2 De HvA biedt voedsel aan dat verantwoord is geproduceerd

Waarom deze doelstelling?

De campus is het huis van de hogeschool en het voedsel dat wordt aangeboden moet aansluiten bij de waarden van de HvA. Dat geldt zowel voor banqueting als voor het voedsel dat in kantines wordt verkocht. Ongewenste effecten zoals ontbossing, overbevissing en uitbuiting moeten worden uitgesloten. Een duurzame en verantwoorde keuze wordt niet in de kantine maar bij al bij de cateraar

gemaakt. De HvA maakt daarom in contracten en overleggen met de cateraar goede en bindende afspraken. De afvalstromen die betrekking hebben met de voeding en de logistiek in de keten kunnen worden beperkt en een eerlijke prijs voor de producenten en een reële exploitatie in de keten is van belang.

Wanneer is het een succes?

- Voedsel dat in de HvA-kantines wordt aangeboden is op verantwoorde wijze geproduceerd en dit wordt geborgd door keurmerken of anderszins.
- De wijzigingen in het aanbod leiden er niet toe dat de vraag verschuift naar buiten de campus.
- Er is meer begrip en acceptatie voor de noodzaak van een circulair voedselsysteem bij de organisatie en doelgroep.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Het programma Food Governance 2.0 wordt uitgevoerd, waaronder de volgende projecten vallen:
  - Project methode meten CO₂-uitstoot voedselstromen
  - Project data-ontwikkeling (dashboards o.a. voor eiwittransitie, etc. ten behoeve van inzicht in progressie voor sturing op doelstellingen)
  - Project communicatie FS 'be good and tell it'
  - Project Eiwittransitie (onderzoek lectoraat, pilots)
  - Project Gezond (assortimentsscan, inzetbaarheid Nutri-score)
  - Project Korte Keten (4-jarig onderzoek inzetbaarheid korte ketens in catering)
  - Project Logistiek (onderzoek naar duurzame stadslogistiek voor voedselstromen)
  - Project lokaal aanbod (gericht op verhogen aandeel lokale ondernemers)
  - Project verhogen conversie (gericht op hogere conversie van het gebruik van dienstverlening catering – sturen op tevredenheid)
  - Project Single Use Plastics (onderzoek, pilots ter voorbereiding van de SUP-wet)
  - Project Sustainable Food Systems (samenwerking aan voedselsysteem met O&O)
- Specifieke beoogde maatregelen en resultaten van Food Governance 2.0 zijn:
  - Overstap naar duurzamere koffiebonen¹¹.
  - Het onderzoeken van de grootste duurzaamheidsrisico's in de voedselketen, het formuleren van voorstellen voor minimumeisen en het nemen van maatregelen om de

---

¹¹De nieuwe bonen zijn Blendstar Single Origin. Deze worden lokaal gebrand en verpakt in Ethiopië waardoor de prijzen in de keten beperkt en eerlijk zijn en de lokale bevolking meer van de koffie profiteert.

catering hiermee in lijn te brengen. Om te beginnen wordt over dit onderwerp advies uitgebracht door een op te richten werkgroep verantwoord voedsel¹².

- Met de cateraar worden afspraken gemaakt over verbeteringen binnen de huidige contractperiode en geborgd wordt dat er bij een nieuwe aanbesteding of verlenging op de HvA louter verantwoord geproduceerde voeding wordt verkocht¹³.
- Toetsen op realistisch beleid van aangeboden prijzen, waarbij rekening wordt gehouden met een eerlijk prijsbeleid voor producenten en reële exploitatie in de keten.
- Er wordt een campagne uitgerold ter begeleiding van de transitie in het voedselaanbod.
- In 2026 25% minder gebruik van verpakkingsmaterialen en disposables in de banqueting, vending, horeca en retail-outlets van UvA en HvA gemaakt van fossiele grondstoffen (Rijksoverheid, 2016).
- In 2026 25% van alle gebruikte verpakkingsmaterialen in de banqueting, horeca en retail-outlets van UvA en HvA gemaakt van gerecycled materiaal (Berenschot, 2017).
- In 2026 75%-100% van gebruikte disposables ingezameld en verwerkt tot een nieuw product of grondstof (Topsector energie, 2020)
- Oplossingen voor de complexiteit van onze verslaving aan goedkoop voedsel versus de noodzaak van een circulair voedselsysteem onderzoeken samen met het onderwijs en onderzoek.
- De HvA neemt deel als casus in een grootschalig, 4-jarig onderzoeksprogramma naar de mogelijkheden voor korte ketens in catering (Metropool regio Amsterdam) samen met o.a. onderzoekers van HvA, Aeres Hogescholen en TU Eindhoven.
- Cateraar CIRFOOD werkt in haar duurzaamheidsstrategie met het Eco Vadis programma aan de verbetering van de praktijk van bedrijven op milieu- en sociaal gebied door de invloed te gebruiken op de globale productieketens. In 2022 hoopt de cateraar het niveau goud in Eco Vadis te behalen.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Rapportage FS over catering en banqueting

---

¹² Het onderzoek creëert tenminste transparantie ten aanzien van de keurmerken waarover de belangrijkste productgroepen in het assortiment beschikken en doet aanbevelingen voor de standaarden die zouden moeten worden gehanteerd. Bijvoorbeeld geen 'vis om te vermijden' meer in de kantines, zoals bijvoorbeeld het beleid is bij Cambridge University, https://www.environment.admin.cam.ac.uk/files/uoc_sustainable_food_journey_report.pdf, lijst: <https://www.goedevis.nl/zoeken/>

¹³ Mogelijk is een nieuwe aanbesteding niet aan de orde voor 2026. Contractuele afspraken en wettelijke bepalingen uit bijvoorbeeld het aanbestedingsrecht beperken hierdoor waarschijnlijk de bewegingsvrijheid van de HvA op dit punt.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Voor studenten en medewerkers verandert het aanbod van catering en banqueting. Voor de transitie (gedragsverandering) zal een beroep worden gedaan op de expertise van gedragswetenschappers.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als opdrachtgever.
- Communicatie voor de bewustwordingscampagne.

4. Grondstoffen

4.1 Het grondstoffengebruik van de HvA past bij de kennis van planetaire grenzen

Waarom deze doelstelling?

De wereldbevolking groeit en de welvaart neemt toe. Dit leidt wanneer andere factoren gelijk blijven tot een grotere vraag naar grondstoffen en een grotere 'productie' van afval. Dat is niet te verenigen is met de draagkracht van de planeet (die nu al wordt overschreden), met de klimaatdoelen van Parijs en met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Zowel producenten als gebruikers zullen efficiënter met grondstoffen moeten omgaan¹⁴. Daarom moet afval zoveel mogelijk worden vermeden, de levensduur zoveel mogelijk worden verlengd en wordt hergebruik en recycling gestimuleerd bij zowel de inkoop als aan het einde van de levensduur (afvalverwerking) van producten.

Wanneer is het een succes?

- 25% reductie voetafdruk van de ingekochte producten en diensten.
- 25% reductie van grondstoffenverbruik in 2026.
- 50% reductie papiergebruik in 2026, een 50% reductie van het aantal printers op de HvA en inkoop'eigen' gerecycled papier.
- 25% reductie van de inkoop van nieuw meubilair door levensduurverlenging (en eventueel inkoop'hergebruikt meubilair).
- 25% reductie in het gebruik van disposables (waaronder koffiebekers) in 2026.
- De HvA verkrijgt meer inzicht in de aangeschafte en verbruikte hoeveelheden chemicaliën en schoonmaakmiddelen per locatie per 2021. Op basis van dit inzicht wordt er een plan opgesteld en in werking gezet om het gebruik van de meest milieu- en gezondheidsbelastende stoffen te verminderen waar mogelijk.

---

¹⁴ Tussenrapport Grondstof of afval van de Taskforce Herijking Afvalstoffen, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) 2019.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- In de aanbestedingen met de grootste impact, die gezamenlijk 75% van onze milieu-impact in deketen veroorzaken, wordt aantoonbaar effectief gestuurd op deze doelstelling¹⁵.
- De HvA stopt met de verkoop van wegwerpwaterflesjes. Voorwaarde hiervoor is het aanbieden van voldoende schone watertappunten.
- Afschaffen van losse restafvalbakjes. Dit betekent dat alleen op centrale punten, bijvoorbeeld inhallen, afvalbakken staan. Op deze punten kan dan ook altijd afval worden gescheiden.
- Stoppen met de aanschaf van nieuw meubilair bij verhuizingen. Het nog bruikbare meubilair verhuist mee, ofwel het meubilair dat al op de nieuwe werkplek staat wordt in gebruik genomen¹⁶.
- Stimuleren van de vraagzijde in de markt voor recycling- en hergebruik proces door zelf de gerecyclede of eerder gebruikte producten in te kopen. Bijvoorbeeld door het terugkopen van ons'eigen' gerecyclede papier.
- We sturen op afvalreductie via onze inkoopprocessen.
- We bevorderen scheiding en afvalreductie door middel van heldere communicatie en slim ontwerp van de omgeving.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Rapportage FS over afval en inkoop.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Faculteiten hebben een grote rol bij het terugdringen van de hoeveelheid meubilair, papier en andere producten en grondstoffen die worden gekocht. Wijzigingen zullen onder meer betekenen dat er verder moet worden gelopen om te printen of afval weg te gooien.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Facility Services voor opstellen van beleid en voor de uitvoering
- Vastgoed- en Huisvestingsbeleid, voor monitoring en bewaking
- Faculteiten: meesturen op het behalen van deze doelstellingen vanuit de rol als gebruikers en opdrachtgever.

---

¹⁵ Dit impliceert een analyse van de impact van de inkoop en de ontwikkeling van een strategie voor elke aanbesteding met een grote impact, om deze te reduceren. Er kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld LCA berekeningen, de Circulariteitsflinder McArthur Foundation, Ladder van Lansink et cetera.

¹⁶ Tussenrapport Grondstof of afval van de Taskforce Herijking Afvalstoffen, in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) 2019.

5. Mobiliteit

5.1 Minimaal 25% reductie ecologische voetafdruk van alle reizen in 2026

Waarom deze doelstelling?

Mobiliteit veroorzaakt een aanzienlijk deel van onze milieuvoetafdruk. Dit blijkt onder meer uit de Ecochain CO₂-voetafdrukanalyse van 2020. Een nauwkeurige analyse van de ecologische voetafdruk moet inzicht verschaffen in de precieze veranderingen die noodzakelijk zijn om de gewenste minimale 25% reductie te realiseren.

Verduurzaming van transportmiddelen is een factor die helpt bij het bereiken van de doelstellingen, maar kiezen voor ander transport zal ook nodig zijn. Daarom vraagt de HvA medewerkers om bij elke reis de juiste afweging te maken omtrent de keuze over het middel van vervoer.

Echter, de meest effectieve manier om de voetafdruk van onze reizen te verlagen is door het aantal reizen terug te dringen. De vraag die vooraf gaat aan elke reis is de afweging of het reizen substantieel bijdraagt aan de kwaliteit van de ontmoeting.

Om onze voetafdruk te verkleinen maken we voor dienstreizen gebruik van het volgende afwegingskader:

1. Ga eerst na of het evenement of de bijeenkomst digitaal is bij te wonen en of fysieke aanwezigheid noodzakelijk is. De afweging die vooraf gaat aan elke reis is of fysiek contact voldoende bijdraagt aan de kwaliteit van de ontmoeting om de milieubelasting te rechtvaardigen.
2. Ga na of er andere collega's gaan en of het nodig is dat er meer dan één collega gaat.
3. We maken geen vluchten meer naar bestemmingen die met de trein binnen 12 uur bereikbaar zijn. Voor treinreizen naar het buitenland mag 1e klas worden gereisd. Voor binnenlandse treinreizen wordt alleen 2e klas vergoed.
4. Wanneer de trein niet mogelijk is, overweeg om met de bus te reizen. Ook is de (elektrische) auto een duurzaam alternatief (zeker wanneer met meer personen wordt gereisd).
5. Is vliegen noodzakelijk? Dan heeft een directe vlucht de voorkeur boven een indirecte vlucht, omdat dit leidt tot minder CO₂-uitstoot.

6. Alle vlieg- en overige dienstreizen worden geboekt via het boekingsportal. Behalve dat dit de snelste manier van boeken is, wordt automatisch de CO₂-uitstoot van de reis gecompenseerd met gold standard compensatie.

Wanneer is het een succes?

- Er wordt een absolute afname gerealiseerd in reiskilometers, gemeten in reisvorm (vliegtuig, trein, bus, auto, overig) en reiskosten, gemeten in reisdoel (woon-werkverkeer, dienstreizen en reis- en verblijfkosten).
- Er worden geen vluchten meer gemaakt naar steden die met de trein binnen 12 uur bereikbaar zijn

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

- Onderzocht wordt hoe de uitstoot van de HvA-reizen precies is opgebouwd en wat de meest effectieve manieren zijn om deze terug te dringen. Met deze kennis worden de doelen aangescherpt.
- Vlieg-reizen naar bestemmingen die binnen 12 uur met de trein bereikbaar zijn, kunnen alleen in uitzonderingssituaties en na goedkeuring door een leidinggevende worden geboekt.
- Treinreizen worden nadrukkelijk als voorkeursoptie worden geboden in het nieuw in te richten boekingsportal.
- Het nemen van directe vluchten wordt gestimuleerd via het boekingsportal.
- Persoonlijk vervoer per auto voor dienstreizen wordt alleen nog vergoed wanneer een OV-reis onwerkbaar is¹⁷.
- Parkeerplaatsen worden alleen uitgegeven en vergoed aan medewerkers met een medische indicatie.
- We verzamelen verhalen van studenten en medewerkers die kiezen voor een duurzame manier van reizen en delen die met de HvA-gemeenschap.
- Er wordt een (student)onderzoek gestart naar het invoeren van een interne reële CO₂-prijs voor dienstreizen.
- De CO₂-uitstoot van alle dienstreizen wordt gecompenseerd met gold standard compensatie.
- Op alle campussen worden uitstekende voorzieningen geboden voor vergaderen op afstand.
- Er wordt (student)onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor het laten volgen van (grote)

---

¹⁷ Hiertoe wordt bijvoorbeeld, een verantwoordingsveld "reden autogebruik" in declaratieformulier toegevoegd.

HvA-congressen op afstand.

- Het e-fietsgebruik wordt gefaciliteerd door verhoging van de fietsvergoeding en het aanbieden van meer laadpunten en -faciliteiten.
- Bovengenoemde maatregelen worden geïntegreerd in nieuw reisbeleid en in de aanbesteding dienstreizen.
- Er worden administratieve maatregelen genomen om transparantie te creëren ten aanzien van de gereisde afstanden en om medewerkers beter inzicht te kunnen geven in de milieu-impact van hun reizen.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Op basis van het Ecochain CO₂-voetafdrukanalyse van 2020, het mobiliteitsonderzoek van Ecorys en gegevens verstrekt door het Administratief Centrum (AC) en Munckhof (boekingstool dienstreizen).

In de nabije toekomst biedt de nog te selecteren mobiliteitskaart en -app inzicht in CO₂-uitstoot reizen en het AC werkt aan de (wettelijk verplichte) invoer van een CO₂-registratie reizen medewerkers per 1 januari 2024.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Milieubewuste keuzes voor vervoermiddelen worden aantrekkelijker en reizen met veel milieu-impact wordt minder aantrekkelijk. Daarnaast zal met name het aantal gevlogen kilometers moeten worden teruggedrongen. Dit kan alleen door selectiever te worden voor wat betreft de noodzaak om te reizen én de noodzaak om te vliegen.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- Vastgoed- en Huisvestingsbeleid en HR (beleid)
- FS (aanbesteding)
- Faculteiten (naleving)
- Individuele medewerkers (naleving)

6. (Financiële) dienstverlening

6.1 HvA wil in 2026 stappen hebben gezet in de verduurzaming van haar (financiële) dienstverlening

Waarom deze doelstelling?

De HvA wil dat haar financiële middelen en de keuze voor (financiële) dienstverleners, waar het kan, bijdragen aan de duurzaamheidsambities in het Instellingsplan.

Wat wordt gedaan om dit bereiken?

Uitgangspunt is dat de HvA op zoek gaat naar de meest duurzame bankier of verzekeraar die onze bankzaken dan wel verzekeringszaken aan kan. Hierbij moet worden vermeld dat de HvA is gebonden aan de 'regeling belenen belegen en derivaten OCW 2016', die onder andere eist dat bancaire dienstverleners een minimale credit-rating hebben (single A) (niet alle banken voldoen hieraan).

Bij de aanbesteding van en keuze voor financiële dienstverleners is duurzaamheid een belangrijk criterium. Finance, Planning & Control (FP&C) werkt aan criteria gebaseerd op de SDG's, Eerlijke Geldwijzer van Oxfam Novib, Donut-economie, en ons eigen doelstellingen zoals geformuleerd in het Instellingsplan en in deze beleidskaders en duurzaamheidsdoelen. Aan de hand van deze criteria worden (financiële) instellingen beoordeeld, waarbij gekeken wordt naar beleid en uitvoering in de praktijk.

De eerste stap is de opdrachtformulering aanbesteding betalingsverkeer (planning: voor de zomer 2023), waarna het project voor de daadwerkelijke aanbesteding volgt. In de selectie en na de keuze zal de HvA de dienstverlener proberen te bewegen tot zoveel mogelijk duurzaamheidsmaatregelen. Ook al heeft de HvA zelf geen geld in belegging, er wordt toch getracht de aanbieder te bewegen tot duurzaam en verantwoord beleggen.

Hoe wordt de voortgang gemeten?

Door een kwalitatieve rapportage van beleidsafdeling FP&C.

Wat merken studenten en medewerkers ervan?

Ze zien het terug in de communicatie van de HvA, en door te kiezen voor duurzame dienstverleners of dienstverleners te stimuleren tot duurzamere keuzes wordt recht aan de wens van een deel van de studenten en medewerkers.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

- FP&C (beleid)
- FS (aanbesteding)